NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Priemyselná 2, 824 73 Bratislava 26

Kancelária predsedu
Odbor komunikácie a styku s verejnosťou

Nielen hospodárenie, ale aj kontrola robia malým samosprávam výrazné problémy

Najvyšší kontrolný úrad (NKÚ) SR zrealizoval kontrolu účtovníctva a rozpočtovníctva samosprávy v 27 obciach, ktoré boli vybraté na základe rizikovej analýzy, vychádzajúcej z aktuálneho stavu zadlženia malých samospráv. Kontrola vychádzala z medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií, pričom jej výsledky poukazujú na vysokú mieru nedostatkov v rozpočtovníctve a účtovníctve samospráv. Jednu z rizikových skupín predstavujú malé obce, ktorým pri nepreplatení finančných prostriedkov hrozí výrazné zadlženie, pričom možnosti na aktívne riešenie sú minimálne, resp. nemožné.

Najvyššia kontrolná inštitúcia v rámci kontroly súladu a finančnej kontroly preverovala rozpočtové hospodárenie obcí, stav ich dlhu, súlad dosiahnutých príjmov a čerpaných výdavkov so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Rovnako vedenie účtovníctva, vrátane správnosti a spoľahlivosti účtovnej závierky, vnútorný kontrolný systém za rok 2015 a súvisiace obdobie. Kontrolované samosprávy v uvedenom roku hospodárili s príjmami vo výške 31,63 mil. eur a výdavkami na úrovni 29,41 mil. eur, čo predstavuje prebytok 2,22 mil. eur.

Zistenia NKÚ SR

Kontrola preukázala, že rozpočty kontrolovaných subjektov neplnili funkciu základného finančného nástroja, ktorým sa riadi financovanie obcí a ich cielený rozvoj. Viac ako 90 % z nich nevenovalo dostatočnú pozornosť rozpočtovaniu príjmov a výdavkov tak, aby boli v rozpočte premietnuté reálne potreby pre fungovanie samospráv. V niektorých prípadoch bol schválený rozpočet upravený ku koncu roka podľa očakávanej skutočnosti. Necelá tretina samospráv mala horší výsledok hospodárenia, ako bolo v pláne a takmer 45 % subjektov dosiahlo schodok. Ako rizikové sa ukazuje zistenie, že obce s malým objemom rozpočtu nie sú schopné realizovať rozvojové programy bez výraznej podpory zo štátneho rozpočtu a fondov EÚ. V prípade nepreplatenia finančných prostriedkov z týchto zdrojov obciam hrozí, že sa dostanú do dlhodobo nepriaznivej finančnej situácie, alebo až do nútenej správy.

Značné rezervy v prípade väčšiny obcí vykazoval aj vnútorný kontrolný systém. Pri siedmich z nich ho kontrolóri vyhodnotili stupňom slabý, pretože nereagoval na všetky riziká a neeliminoval vzniknuté nedostatky zistené kontrolou. Nízky počet zamestnancov v samosprávach neumožňoval vytvoriť efektívny systém finančného riadenia. Až v 16 z 27 subjektov NKÚ SR zistil nedostatky v činnosti hlavných kontrolórov. Pri kontrolách totiž nepostupovali podľa pravidiel, ktoré ustanovuje osobitný zákon. Obecnému zastupiteľstvu na najbližšom zasadaní nepredkladali správy o výsledkoch následných finančných kontrol, niektoré obce zastupiteľstvu nepredložili, prípadne vôbec nevypracovali správu o kontrolnej činnosti za rok 2015. Kontrola poukázala na fakt, že malé samosprávy vykazujú výraznú chybovosť nielen pri bežnom fungovaní z hľadiska ich ekonomického života, ale výrazne nedostatky sú aj v oblasti vnútorných kontrolných mechanizmov.

Kontrolóri NKÚ SR zistili aj ďalšie pochybenia. Viac ako 95 % subjektov porušilo rozpočtové pravidlá pre územnú samosprávu a pre verejnú správu. Porušenie finančnej disciplíny sa preukázalo v prípade 13 obcí vo výške 310 273 eur. Iné nedostatky našli kontrolóri v súvislosti s verejným obstarávaním, pri slobodnom prístupe k informáciám, v jednej obci aj v rámci obmedzenia platieb v hotovosti. Pochybenia pri vedení účtovníctva sa preukázali u všetkých kontrolovaných subjektov. Vyše 90 % obcí nedodržalo postupy účtovania, takmer 40 % samospráv nezaúčtovalo účtovné prípady do obdobia, s ktorým časovo

Hovorkyňa	Mobil	Telefón	E-mail	Webové sídlo
Daniela Bolech Dobáková	+421 918 765 103	+421 2 501 14 451	daniela.bolech@nku.gov.sk	www.nku.gov.sk

a vecne súviseli. V siedmich subjektoch účtovné doklady neobsahovali stanovené náležitosti a tri obce zaúčtovali účtovné prípady na základe nepreukázateľných dokladov.

Odporúčania

NKÚ SR obciam predložil celkom 59 odporúčaní súvisiacich s aktualizáciou interných predpisov, s preškolením zamestnancov v oblasti rozpočtových pravidiel a účtovníctva, ďalej so znížením dlhu ako aj nezaťažovaním rozpočtu samospráv ďalšími záväzkami. Kontrolóri zároveň odporúčajú zosúladiť evidenciu nehnuteľného majetku, preveriť ocenenie, zrealizovať inventarizáciu majetku s cieľom zistiť jeho skutočný stav, zabezpečiť dôslednú kontrolu a zvýšiť účinnosť vnútorného kontrolného systému. Kontrola poukázala tiež na otázku prenášania miery zodpovednosti a rozsah kompetencií na malé samosprávy, ktoré majú výrazné problémy nielen z hľadiska ich finančnej sebestačnosti, ale aj personálneho, odborného zázemia.

So zisteniami kontrolnej akcie boli oboznámené príslušné obecné zastupiteľstvá, najvyššia kontrolná inštitúcia výsledky odstúpila Ministerstvu financií SR, Úradu pre verejné obstarávanie. V jednom prípade boli zistenia odstúpené aj Úradu vládneho auditu, v ďalšom Daňovému úradu Košice a Obvodnému úradu Košice – okolie.

Zoznam kontrolovaných obcí:

- Bielovce
- Blatná na Ostrove
- Bziny
- Cabaj-Čápor
- Čavoj
- Gemerské Dechtáre
- Helcmanovce
- Hradište pod Vrátnom
- Hronovce
- Jaklovce
- Klokočov
- Kostolná-Záriečie
- Kotrčiná Lúčka
- Lesnica
- Luhyňa
- Lúky
- Malženice
- Moča
- Očová
- Oravský Podzámok
- Orovnica
- Rešica
- Sedliská
- Teriakovce
- Uhrovec
- Vydrany
- Záhradné

Hovorkyňa	Mobil	Telefón	E-mail	Webové sídlo
Daniela Bolech Dobáková	+421/918/765 103	+421/2/501 14 451	Daniela.bolech@nku.gov.sk	www.nku.gov.sk